

Cetatea lui Mircea cel Bătrân de la Giurgiu va fi amenajată peisagistic

deConf. univ. dr. George V Grigore

Cu toții am trecut în călătoriile noastre de după 1989 prin vama de la Giurgiu. Grăbiți să punem piciorul pe celălalt mal al fluviului Dunărea nu ne-am mai interesat de orașul pe care îl străbatem în grabă. Aici, cele mai vechi mărturii ale unei așezări omenești din arealul Giurgiului, datează din Mezolitic (8.000 – 5.500 î.Hr). După cum atestă cercetările arheologice, zona Giurgiului a fost dens populată și în perioada geto-dacică (secolul I î.Hr). Istoricii așează ipotetic în apropiere chiar capitala marelui rege Burebista, undeva la Popești, pe râul Argeș. Chiar după retragerea romană din anii 271-275, împăratul roman Iustinian (483-565) a construit aici orașul *Theodorapolis*. A existat ipoteza că orașul Giurgiu ar fi fost fondat de genovezi și numit după sfântul protector al Genovei (*San Giorgio*). Această credință apărută în secolul al XIX-lea, deși larg difuzată, a fost respinsă ulterior de specialiști și ea nu mai constituie astăzi o ipoteză de lucru valabilă. Creșterea puterii otomane în Balcani și căderea puterilor balcanice determină apariția pe malurile Dunării a mai multor puncte întărite. Acestea au fost realizate în deceniul cuprins între 1380-1390, care corespunde cuceririlor otomane din Peninsula Balcanică. În „*Itinerariul de la Bruges*”, redactat cel mai probabil în perioada menționată mai sus, este menționată în zonă localitatea *Rossy vel Jargo*, care ar îndreptăți presupunerea că la momentul redactării acestui itinerar (care descrie drumul de la Bruges la Constantinopol în secolul XIV) cetatea sau cel puțin o localitate întărită exista deja. De

asemenea, în „*Codex Latinus Parisinus*”, redactat în perioada 1395-1396 de către Paulus Sanctinus Ducensis, tehnicianul militar al regelui Sigismund de Luxemburg, apare în dreptul Giurgiului fortificația „Zorio”, cu mențiunea „luogo deserto” (loc pustiu), ceea ce nu poate însemna altceva decât că cetatea existentă fusese probabil distrusă în urma invaziei turcești din 1394. „*Codex Latinus Parisinus*” face referire la bătălia de la Nicopole și nu este o sursă directă pentru această zonă, ci una mai degrabă tangențială. Avem așadar două datări posibile pe care le găsim în relatările unor călători care au trecut prin zonă: între 1386 (data venirii la domnie a lui Mircea cel Bătrân) și 1388, sau, în cazul în care admitem că noua situație politică de după 1388-1389 impunea fortificarea graniței sudice, între 1389 și cel târziu 1396 (acceptând informația din *Codex Latinus Parisinus*), dată care ar putea fi decalată cu doi ani în cazul în care informațiile cu privire la conflictele de graniță ar fi complete. Pe de altă parte, prima atestare documentară, într-un act intern, a orașului Giurgiu (și implicit a *Cetății din Insulă*), din 23 septembrie 1403, apare într-un document reprezentând reînnoirea tratatului de alianță a lui Mircea cel Bătrân (1386-1418) cu Wladislaw II Jagello, regele Poloniei, emis de Cancelaria domnitorului muntean, în care se menționează că „...*scrise sunt aceste lucruri în cetatea noastră Giurgiu*”, specificându-se și funcția sa citadină. Cel mai probabil cetatea a fost refăcută de Mircea cel Bătrân, astfel ca la data menționată aceasta să fie funcțională. Mai mult chiar, în 1411 este reînnoit tratatul tot din această cetate. Astfel, am putea spune că înainte de 1394, sau între aceasta ultimă dată și 1396, nu a mai avut loc niciun alt eveniment în care cetatea Giurgiului să fi fost avariata până la stadiul inutilizabil. Poate că prima datare corespunde realității, deoarece domniile Țării Românești nu puteau ignora avansarea turcilor la sudul Dunării. Tocmai de aceea Vladislav Vlaicu, profitând de destrămarea țaratului lui Alexandru, a luat în stăpânire Vidinul și Nicopolea, Dan a luat Silistra,

iar Mircea cel Batrân a cucerit Chilia. Aceste fapte grăiesc de la sine în ceea ce privește atenția de care se bucura pe toată această perioadă frontiera dunăreană. Odată cu retragerea granițelor balcanice și reorganizarea de către Mircea cel Bătrân a sistemului defensiv la sfârșitul secolului XIV, în insula de la vadul Giurgiului a fost ridicată o fortificație care corespundea cerințelor defensive ale Țării Românești. De asemenea ar trebui să amintim ca N. A. Constantinescu a presupus, pe baza cercetărilor efectuate în situl din insula Giurgiului, că Vladislav Vlaicu ar fi construit aici o fortificație de lemn și pământ. Totuși acest punct întărit nu putea să rămână ca o amenințare pentru granița Imperiul Otoman. De aceea, după ce în prima jumătate a secolului al XV-lea, cetatea a fost cucerită pe rând când de valahi, când de turci. În anul 1420 fortificația nu a rezistat atacurilor otomane, fiind cucerită de trupele sultanului Mehmed I. Câțiva ani mai târziu, în 1427, Dan al II-lea și Pippo Spano, comite de Timișoara și ban de Severin, l-au alungat pe succesorul Porții și au luat în stăpânire cetatea Giurgiului. La inițiativa lor și mai apoi din îndemnul lui Sigismund de Luxemburg, au avut loc lucrări ample de restaurare a cetății. În 1431 trupele turcești au cucerit din nou cetatea Giurgiului, iar în 1449, după alte bătălii însemnate, fortificația a devenit sediul beglerbegului Rumeliei. În cruciada din anii 1461-1462, cetatea și târgul Giurgiului au fost incendiate la îndemnul lui Vlad Țepeș și recucerite de trupele lui Mehmed al II-lea, când la domnia țării a fost plasat Radu cel Frumos. Zona Giurgiului și cetatea aferentă constituiau puncte cheie în Imperiul Otoman, motiv pentru care au făcut în permanență subiectul unor războaie atroce. Mărită, în 1560, cetatea a deveni un veritabil cap de pod pentru sultani peste Dunăre. Importanța cetății este sporită și de primirea titlaturii de „kaza”. Existența unui asemenea punct în stânga Dunării și foarte aproape de București a dus la un amestec major a sultanilor în treburile interne ale Țării Românești. Astfel se explică raidurile de cucerire ale lui Mihai Viteazul asupra

acestei fortificații. La data de 15 noiembrie 1594 Mihai Viteazu a incendiat târgul Giurgiului, dar nu a reușit să ocupe și cetatea. Rezistența turcă a fost înfrântă abia în timpul asediului inițiat un an mai târziu de Sigismund Bathory și de Silvio Piccolomini, trimisul ducelui de Toscana. Voievodul a reușit astfel pentru câțiva ani să păstreze cetatea, după această marea victorie de la Giurgiu, din anul 1595. În 1597, însă, turcii au ocupat iarăși cetatea. Conform istoricilor vremii (cronicarul ardelean Iacobinus), cetatea nu avea aspectul unei fortărețe de tip bastionar, ocupanții urmărind de fapt lărgirea cetății vechi și ocuparea întregii suprafețe a ostrovului. Giurgiu a fost refortificat în timpul lui Mehmet-pașa în anul 1599, cetatea având aspectul unei fortărețe ce putea adăposti o garnizoană de 10.000 de oameni (conform unui document ce datează din 26. XI. 1600). Istoricii cred, însă, că fortificația din timpul lui Mehmet-pașa ar fi fost construită din lemn și din pământ. Timp de aproape 150 de ani cetatea nu a mai suferit asedii. Ultimul voievod român care a încercat o recuperare a ei a fost Mihnea al III-lea, în 1659, dar acest lucru nu a făcut altceva decât să ducă la o nouă refacerea edificiului și la fortificarea orașului. Treptat cetatea din insulă își pierde importanța. Ultima oară când e folosită drept bastion de apărare a fost în timpul luptelor ruso-otomane (1768-1774). Deși a fost cucerită de ruși, cetatea revine turcilor care fortifică orașul, devenind magazie de muniții. În toate războiele ruso-austro-otomane ce au urmat cetatea a fost asediată. Tot atunci puterea protectoare, Imperiul Rus, decide dezafectarea cetății și dărâmarea parțială a zidurilor. Situația actuală a celor două cetăți de la Giurgiu, dărâmate parțial în 1829, este urmarea atitudinii populației și autorităților vreme de 125 ani. Îndemnul la cercetare adresat de Nicolae Iorga giurgiuvenilor în 1929 a fost transpus în viață abia în 1955, când avut loc prima campanie de săpături arheologice, sub egida *Academiei Române*. Deși rezultatele științifice erau promițătoare, șantierul a rămas închis două decenii. În 1975, când

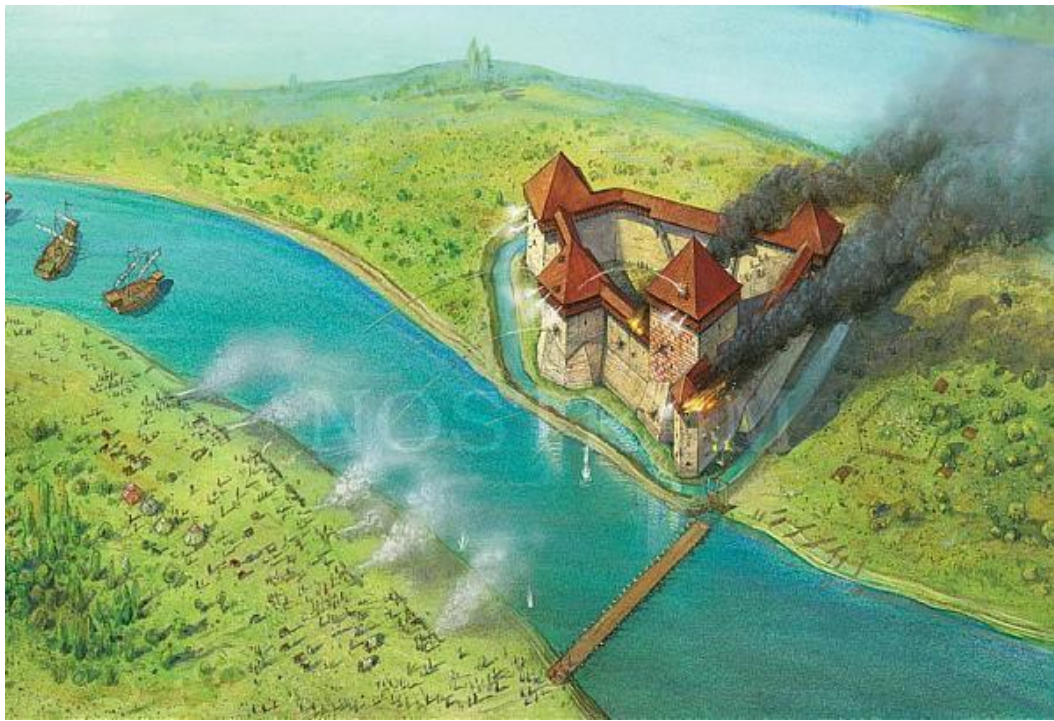
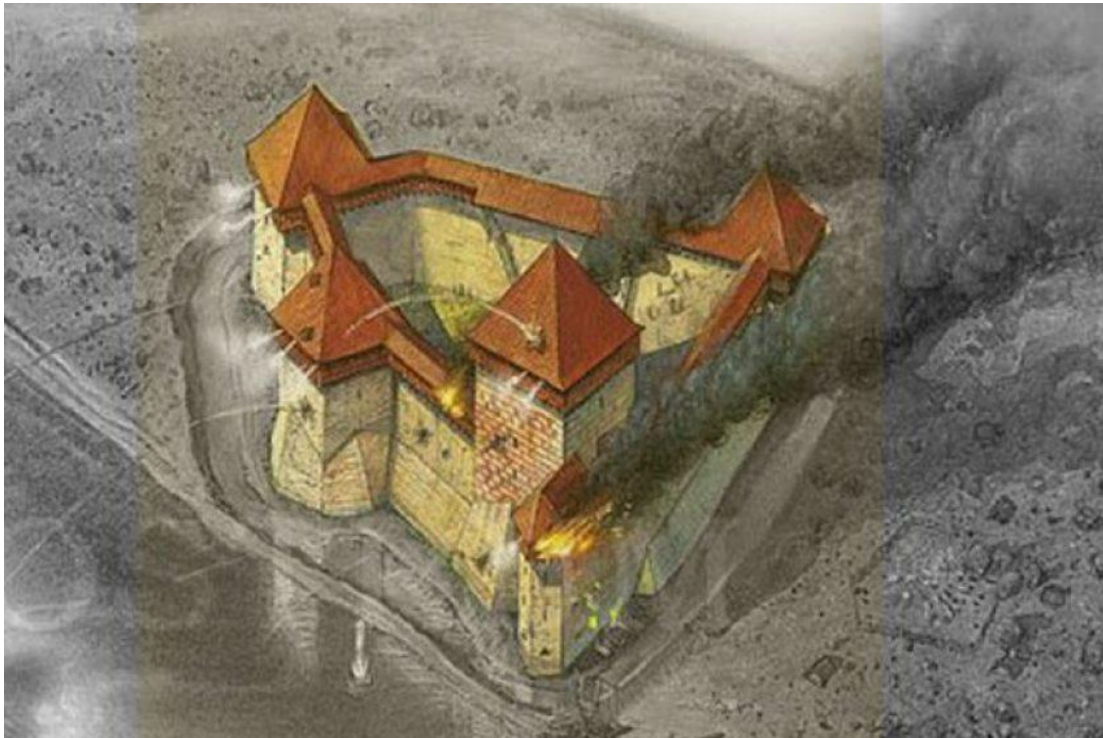
ruina era amenințată cu distrugerea totală, noul *Muzeu Județean din Giurgiu* a încheiat un protocol cu instituțiile de istorie militară, care a funcționat neîntrerupt 22 de ani (1976 - 1997). În 1998 arheologul lt. col. Dan Căpățână s-a pensionat, iar *Ministerul Apărării Naționale* și-a declinat pe viitor interesul pentru șantierul de la Giurgiu. Pe de altă parte, *Direcția Monumentelor Istorice* (sub diversele ei titulaturi), Ministerul Culturii și celelalte foruri centrale abilitate nu au avut niciodată atitudinea cuvenită față de importanța monumentului. După ce s-au început săpăturile, în anii '80, pe șantierul arheologic de la Cetate s-au executat lucrări empirice de completare și egalizare a suprafețelor cu piatră fășuită, recuperată de la alte construcții. Deși realizate într-o manieră primitivă, aceste completări și-au dovedit în timp utilitatea. Primele studii pentru un viitor proiect de restaurare, pe baza rezultatelor obținute arheologic, au fost întreprinse de arhitectul Gheorghe Sion, care a susținut mai multe comunicări științifice pe această temă. În 1999, Consiliul Local l-a audiat pe specialistul în cauză și s-a hotărât comandarea proiectului, dar arhitectul orașului a tergiversat transmiterea temei și problema a fost „îngropată” în „stil” românesc.

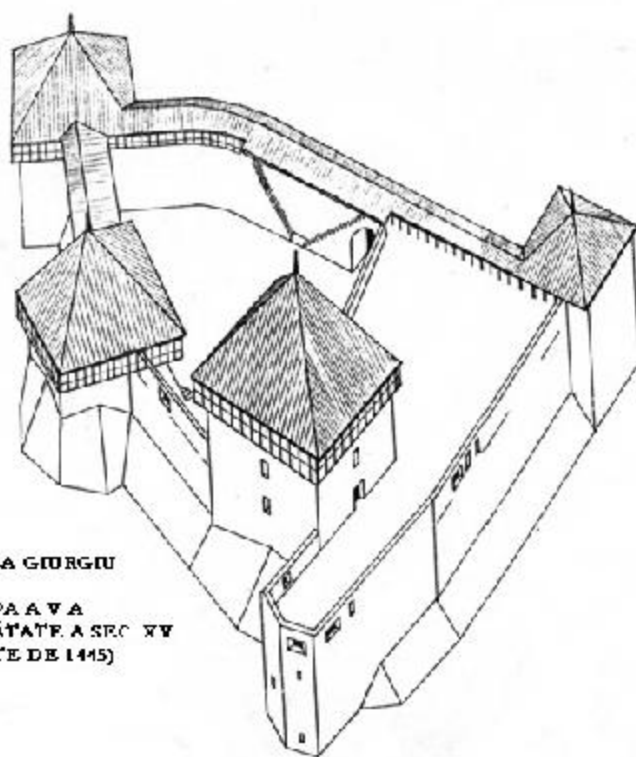
În această vară (2018) se pare că apare o nouă șansă pentru *Cetatea lui Mircea cel Bătrân* de la Giurgiu. A fost semnat contractul de finanțare pentru „*Valorificarea Cetății Giurgiu și integrarea sa într-un circuit turistic*”, obiectiv de investiții ce face parte dintr-un proiect transfrontalier depus și câștigat de Ruse (lider de proiect) și Giurgiu (partener) în cadrul „*Programului Interreg V-A România Bulgaria 2014-2020*”. Reprezentanții celor două municipalități partenere – viceprimarul Ionuț Cioacă și primarul orașului Ruse, Plamen Stoilov – s-au deplasat pe 30 iulie, la sediul autorității finanțatoare (Biroului Regional de Cooperare Transfrontalieră România-Bulgaria Călărași) pentru a semna contractul în valoare totală de 1.426.760 euro. Din această sumă, municipiului Ruse îi revine 928.182 euro pentru reconstrucția

Pantheonului Eroilor, iar municipiului Giurgiu, 498.578 euro pentru Cetate. Proiectul transfrontalier cu titlul „*Reconstruirea și punerea în valoare a siturilor culturale reprezentative din Euroregiunea Ruse-Giurgiu*” are ca obiectiv general creșterea atractivității turistice a *Euroregiunii Ruse-Giurgiu* prin îmbunătățirea utilizării durabile a patrimoniului cultural. În cazul municipiului Giurgiu, acesta va fi realizat prin amenajarea peisagistică a incintei *Cetății Giurgiu*, mai exact, amenajarea de alei pietonale, amplasarea de gradene sub forma unui mini-amfiteatru, amplasarea unei mini-scene, realizarea iluminatului specific monumentelor istorice, amplasarea de panouri din sticlă securizată/plexiglas cu imagini ale cetății în diferite etape sau perioade istorice, plantarea unui covor vegetal pitic, amenajarea accesului în incinta cetății etc. Nu se va interveni deloc asupra monumentului istoric, toată investiția având drept scop punerea în valoare a monumentului. Proiectul mai cuprinde elaborarea unui plan de management comun pentru conservarea, dezvoltarea și utilizarea patrimoniului cultural comun, elaborarea unei strategii comune de marketing care să includă brandingul în comun și promovarea în comun a produselor turistice integrate transfrontaliere, elaborarea unui catalog și a unui site web care prezintă patrimoniul cultural iconic în regiunea Ruse-Giurgiu, dezvoltarea unor trasee turistice integrate.

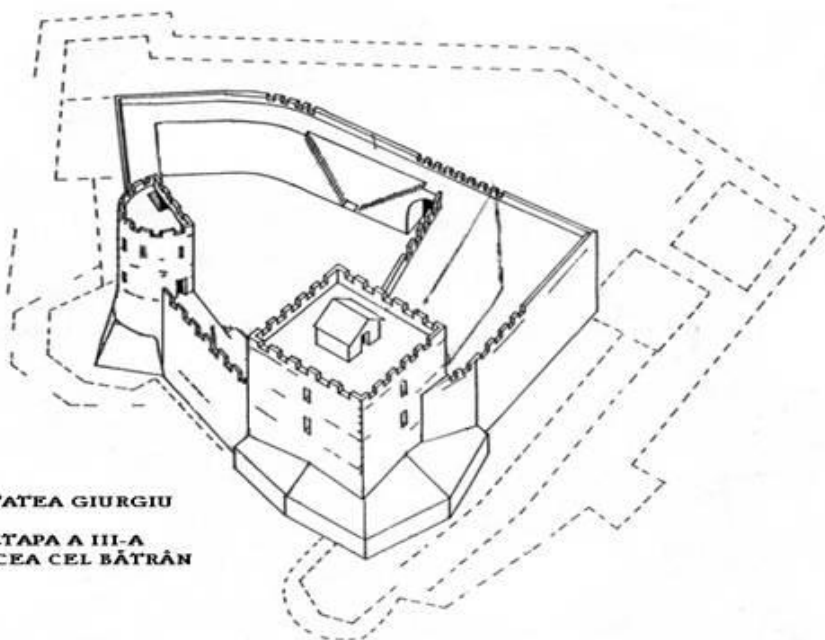
Astăzi, așa nerestaurate încă, ruinele *Cetății lui Mircea cel Bătrânde* la Giurgiu mai pot fi admirate și fotografiate de turiști. Posibil ca o cosmetizare și modernizare a căilor de acces, cât și o informare corectă a vizitatorilor să crească aflusul de vizitatori, dar și interesul pentru această importantă fortificație medievală a Țării Românești.

Surse: gazetamunteniei.ro; jurnalgiurgiuvean.ro; adevarul.ro.

CETATEA GIURGIU
ETAPA A V-A
- PRIMA JIMĂTATE A SEC. XV
(ÎNAINTE DE 1445)

CETATEA GIURGIU
ETAPA A III-A
- MIRCEA CEL BĂTRÂN

Giurgiu. Ruinele Cetății lui Mircea cel Bătrân.

Giurgiu. Ruinele Cetății lui Mircea cel Bătrân.

Giurgiu. Ruinele Cetății lui Mircea cel Bătrân.

Giurgiu. Ruinele Cetății lui Mircea cel Bătrân.

Ruinele Cetății lui Mircea cel Bătrân. Amenajări în zona Cetății Giurgiu.